

Korte studies in Mattheüs (106)

De Bergrede (11)

'Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien.' (Mat. 5:8).

In de vorige studie liet ik je zien dat 'rein' te maken heeft met de ceremoniën onder de wet. Er waren allerlei omstandigheden waaronder iemand onrein kon zijn, bijvoorbeeld door de ziekte van melaatsheid. Genezing van deze ziekte, betekende niet dat de persoon automatisch gereinigd was en weer in de gemeenschap van Israël opgenomen kon worden. De priester moest eraan te pas komen. Hij besprengde de onreine met het bloed van een vogel die boven levend water geslacht was. Als dat gebeurd was, werd de genezen melaatse rein verklaard.

Met dit soort procedures waren de Joden en dus ook de hoorders van de Bergrede bekend. Het begrip 'rein' was voor hen verweven met het dagelijkse leven. Reiniging was nauw vervlochten met het leven onder de wet. Natuurlijk waren deze reinigingen slechts beelden van iets anders. We mogen ons best afvragen hoevelen dat destijds begrepen hadden. Voor velen was deze uiterlijke wassing genoeg. De wet was echter niet bedoeld om bij het uiterlijke stil te blijven staan. Het hart was ermee gemoeid. Dat zagen we ook in de vorige studie. Daarom zegt de Heere ook dat 'de reinen VAN HART' zalig zijn. Dat was geen onnodig onderwijs in Israël. Het is ook geen onnodig onderwijs voor ons. Een uiterlijke godsdienst die het hart niet raakt is niet meer dan een religie. Dat geldt ook voor de 'christelijke religie'.

Over dit rein van hart zijn heeft Paulus in zijn verhandeling aan de Hebreeënen ook heel wat te zeggen. Hier zullen we deze studie aan wijden.

In Hebreeënen 12:14 schrijft hij:

'Jaag de vrede na met allen en de heiliging zonder welke niemand de Heere zien kan.' (Heb. 12:14).

Heiliging is noodzaak om de Heere te zien. Dat is de eerste schakel met de zaligspreekings die we bestuderen. De belofte daarin is immers dat de reinen van hart God zullen zien.

'Heiligen' en 'reinigen' zijn twee woorden die in Hebreeënen nauw met elkaar verweven zijn. De kern van wat ik wil zeggen staat in Hebreeënen 9:13 en 14

'Want als het bloed van stieren en bokken en de as van de jonge koe, op de VERONTREINIGDEN besprenkeld, hen HEILIGDEN tot REINHEID van het vlees, hoeveel te meer zal het bloed van Christus, Die door de eeuwige Geest Zichzelf smetteloos aan God geofferd heeft, uw geweten REINIGEN van dode werken om de levende God te dienen.' (Heb. 9:13, 14).

Wat Paulus in deze twee verzen zegt is, in mijn eigen woorden, het volgende:

1. Het bloed van offerdieren diende alleen tot de reiniging van het vlees. Het was een ceremoniële reiniging. Deze reiniging raakte, op zichzelf genomen, het hart niet.
2. De offerande van Christus van Zichzelf reinigt het geweten. Het is een offer dat het hart raakt en het bevrijdt van zonde en schuld van de overtredingen onder de wet begaan.

De ceremoniën onder de wet hadden geen wezenlijke betekenis zonder het bloed dat later gestort zou worden door de Zoon van God. Het bloed van offerdieren kon de schuld van het geweten niet wegnemen en daarom moesten ze ook steeds weer opnieuw gebracht worden.

Iets dergelijks lezen we in Hebreeën 9:9, 10:

‘Deze [tabernakel, vs. 8] was een zinnebeeld voor de tegenwoordige tijd. In overeenstemming daarmee werden er gaven en slachtoffers geofferd die niet in staat waren om hem die de dienst verrichtte, wat zijn geweten betreft tot volmaaktheid te brengen. Het betrof hier alleen voedsel en dranken en verscheidene wassingen, vleselijke verordeningen, die opgelegd waren tot op de tijd van de betere orde.’ (Heb. 9:9, 10).

Dit vers gaat over de hogepriester onder het oude verbond. Voedsel, drank, wassingen (om te reinigen) waren slechts ceremoniën met betrekking tot het vlees; uiterlijk. Zonder het zicht op Hem Die de belichaming was van al deze ceremoniën, was het slechts een dode godsdienst.

Als een Israëliet naar de tabernakel of de tempel ging met bijvoorbeeld een schuldoffer, dan moest zijn hart daarin betrokken zijn. Zonder enig gevoel van spijt of berouw fungeerde het offer als niets anders dan een afkoopsommetje, waarna de gedane overtreding met een gerust hart nog een keer gedaan kon worden.

De Heere spreekt hen zalig die rein VAN HART zijn. Zij die niet alleen volgens de uiterlijke inzettingen van de wet en de godsdienst wandelden, maar hun hart gericht hadden op Hem Die komen zou.

In bovenstaande heb ik gebruik gemaakt van Hebreeën om een uitspraak van de Heere in de Bergrede te verklaren of te verduidelijken. Zondig ik hiermee niet tegen de principes van Schriftuitleg? Ik zeg immers zelf steeds dat we de latere geschriften – dus bijvoorbeeld de brieven van Paulus – niet moeten ‘inlezen’ in de eerdere geschriften, die over een andere bedeling gaan? Het antwoord is ‘nee’. In Hebreeën legt Paulus dingen aangaande de wet uit. Dat waren weliswaar dingen die niet zo expliciet in de wet of de profeten waren verklaard, maar die bij de gelovige Jood wel bekend waren. De relatie tussen Paulus’ uitleg van de reiniging van het geweten en de zaligspreking van de reinen van hart door de Heere ligt te zeer voor de hand om die niet te zien. Zij spreken allebei over hetzelfde. De Heere introduceert niets nieuws ten opzichte van de wet. Dat doet Paulus ook niet. Hij gaat er alleen wat uitvoeriger op in.